

Sinema
Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezin Facebook: Sinema Gezgini
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

BİR AN

Gözüne Roket İsalet Eden Ay

Sinema tarihi ikonik anlarla dolu. İşte ilk örneklerden biri: **George Melies**'nin 1902'de sinemaya armağan ettiği **Aya Seyahat** (*Le Voyage dans La Lune*) hem bilimkurgu sinemasının mihenk taşlarından hem de sinemada büyüleyici efektlere yer veren ilk filmlerden. Roketin Aya'ya inişini böylesine sihirlili, tuhaf, bir yandan da komik resmetmek ancak Melies gibi çlgün bir yönetmenin işi olabilirdi.

BİR REPLİK

"Geride bıraktıklarına odaklanırsan önünde seni bekleyen şeyleri asla göremezsin. Haydi, çık ve etrafa bak." (*)

Ratatuille (2007)

(*) Bu repliği "Herkes yemek yapabilir" sloganının sahibi şef Auguste Gusteau, kanalizasyonda umutsuz kalmış fare dostumuz Remy'ye söylüyor.

SİNE-HABER

İzmir Kısa Film Festivali

İzmir'in marka festivali yine dopdolu. Bu yıl 14-20 Kasım tarihleri arasında, 23. kez düzenlenecek festivalin dikkat çekici bölümleri arasında, yeni filmi **Neandria**'ya ekolojik sinemaya dair önemli bir çalışmaya imza atan **Reha Erdem**'le çevrimiçi bir söyleşi gerçekleştirilecek. Sürdürülebilirlik teması etrafında **Hilal Şener**, **Ferdi Akarsu**, **Korhan Uğur** ve **Serpil Akın** da aynı gün yeşil film kavramını ele alacaklar. Yönetmen-yapımcı iş birliği üzerine **Ali Kemal Güven** ve **Seda Karaca**'nın söyleşi de dikkat çekici. Festivalde yer alacak diğer isimler **Saadet Işıl Aksoy**, **Ömer Faruk Sorak**, **Zeynep Sutherland** ve **Ümmü Burhan**. Ayrıca bu yıl festivalde ikinci kez gerçekleştirilecek Film Works programı kapsamında sinema sektörünün önemli isimleri İzmirli sinemaseverlerle çeşitli atölyelerde bir araya gelecek. Festivalde animasyon, deneysel, belgesel dallarında pek çok film karşımıza çıkacak. Ama özellikle ulusal kurmaca yarışması, en merak edilen kategori. Bu yıl Altın Kedi için yarışacak filmler şunlar: **Adres** (Aram Dildar), **Kuşku** (Gökçe Pekhamarat), **Bugün Değil** (Yağmur Mısıroğlu), **Ben ve O** (Buse Halaçoğlu), **Bahçeler Put Kesildi** (Ali Cabbar), **Seçim** (Bahri Baykal), **Çevir Sesi** (Özer Arslan), **Birlikte Yalım** (Kasım Ördek), **Rutubet** (Turan Haste) **Gece Babamızı Ararken** (Alkan Özmen) **Cehennem Boş**, **Tüm Şeytanlar Burada** (Özgürcan Uzunyavaş), **Sar** (Adar Baran Değer), **Ben Tek Siz Hepiniz** (Barış Kefeli, Nükhet Taneri.) Yarışmanın jüri başkanı **Ömer Faruk Sorak** olacak. Diğer üyeler, **Saadet Işıl Aksoy**, yapımcı **Zeynep Santiroğlu Sutherland**, görüntü yönetmeni **Orçun Özkılıç** ve Exxen genel müdürü **Ümmü Burhan**. Belgesel, deneysel ve animasyon kategorilerinde akademisyen **Ahmet Gürata**, **Sabire Soyotok**, TRT belgesel program müdürü **Nurullah Dinçer** ve animasyon sanatçısı **Batuhan Köksal** yer alıyor. Uluslararası film kategorisi jürisi ise 2014'te İzmir Kısa Film Festivali'nde en iyi kısa film ödülü alan **David Bonneville**, PortoFemme Uluslararası Film Festivali direktörü **Rita Capucho** ve film dağıtıcısı **Aitor Arenas Suso**. Festival programına www.izmirkisafilm.org adresinden ve festivalin sosyal medya hesaplarından ulaşabilirsiniz.

KARACA'DA BU HAFTA

İzmir'in yegâne bağımsız ruhlı sineması Karaca'da 11-17 Kasım haftası programı şöyle:
Hüzün Üçgeni (*Triangle of Sadness*) / 15.15 - 20.15
İlgi Manyacı (*Syk Pike*) / 13.15 - 16.00 - 18.15 - 20.15
Klondike / 12.15 - 18.15
İyi Şanslar Leo Grande (*Good Luck to You Leo Grande*) / 14.15
Ön Gösterim:
Sabırsızlık Zamanı / 16 Kasım Çarşamba - 20.15

HESAPLI KİTAPLI BİR TOPLUM ELEŞTİRİSİ

Ultra lüks bir gemide toplanmış zenginler, kapitalist düzeni eleştirmek için iyi bir fırsat olabilir mi? Bu yılın Altın Palme ödüllü filmi **Hüzün Üçgeni** buradan büyük ve tek boyutlu bir eleştiri çıkarmaya çalışıyor.

HÜZÜN ÜÇGENİ

(Triangle of Sadness, İsveç vd., 147 dk.)

Y: Ruben Östlund

O: Harris Dickinson (Carl), Charlbi Dean (Yaya), Zlatko Buric (Dimitri), Henrik Darsin (Jarmo), Vicki Berlin (Paula), Woody Harrelson (Thomas), Dolly de Leon (Abigail)

Filmin Notu: ★★★★★

(*) Bu yazıda, filmin sürprizlerine kısım değinilmektedir.

NEDEN HÜZÜN ÜÇGENİ?

Burnun tepesinde, kaşların birleştiği boşluk alana 'hüzün üçgeni' deniyor(muş). Ki burası botoks denen uygulamanın da kendini gösterdiği önemli noktalardan biri. Filme göre kaşların gerildiği, hatta belki biraz çatıldığı anlar, insanlar için bir tür ulaşılmazlık durumuna geçişin, daha doğrusu böyle bir algının sembolü. Yüze verilen asık ve kibirli ifade, bilinçsiz biçimde bu 'hüzün üçgeni'nin anlamını oluşturuyor. Kaşlar çatık ve birbirine yakınsa üst sınıfa mensup, müthiş klas, zengin ve erişilmez durumdasınız. Değilse, -bizim Küçük Emrah filmlerinde olduğu gibi- yukarı doğru uzanıp ayrılıyorsa ya da yüzde bir hâlden memnuniyet duygusu yansıtan sıradan bir gülümseme varsa o hâlde fakirsiniz. (Gerçi film doğrudan fakir kısıma geçmiyor, daha çok ultra zenginlerle, o mertebeye ulaşmaya çalışanları hedef tahtasına koyuyor gibi.) Belki hüzün üçgeni adlandırması, ulaşılacak istenen o sınırsız servet belasının insanı sürüklediği kaçınılmaz kederi işaret etmek içindir. Böyle olunca ortaya bir trajedi çıkmalı kuşkusuz. Kısacık hayatı kendimize nasıl zindan ettiğimizin hikâyesi... Oysa **Hüzün Üçgeni** bir komedi. Bir toplumsal taşlama.

Ruben Östlund'u biliyorsunuzdur. Dünya çapında ilk büyük çıkışı **Turist**'i izlediyse burjuva sınıfı aileye, toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden yönelttiği keskin komediyi anımsayacaksınız. Östlund, o filminden sonra **Kare** ile eleştiri oklarını küresel sanat dünyasına çevirmiş ve para-sanat ilişkisini yine alaylı dilyle epey güçlü biçimde hicvetmişti. **Hüzün Üçgeni**'yle politik eleştiri yolculuğuna devam ediyor yönetmen. Bu kez rotasını tümüyle, toplumun kaymak tabakası olan üst sınıfa çeviriyor. Baştan sona zenginlerle ilgili bir tür fars izledikimiz

Hüzün Üçgeni

söylenbilir. Çünkü film, ele aldığı konuyu çarpıcı biçimde dile getiriyor ama bir yanıyla kaba güldürü öğelerine, karikatürleştirme tuzağına da yakın duruyor hatta bunların parodisi hâline geliyor. Bu sebeple ikircikli bir izleme deneyimi sunduğu söylenebilir. Fakat elbette toplumsal meseleleri komedi açısından anlatmak kolay bir iş değil. Bu noktada mizahın kullanımı ister istemez biraz didaktizmi, küçültmeyi, indirmeyi ve kolaycılığı beraberinde getirebilir.

YALNIZCA 'ZENGİNERİ' ELEŞTİRMEK

Östlund bu tehlikelerin bir kısmını akıllıca savuştursa da özellikle karakterlerine tek tipli bakışıyla eleştirilebilir. Film, zenginlere hanyayı konyayı gösterme arzusunu biraz ciddiye aldığı için, film boyunca bu dünyanın temel dertlerine çözümler görmek yerine basmakalıp bir uygarlık eleştirisinin tekrarlandığına tanık oluyoruz. Bu özellikle 'zenginler' nezdinde bir değişimi etkiler mi, sanmıyorum. Filmin Cannes'da bu yıl Altın Palme kazanmış olması da üst kültürün bu durumu tescillemesi gibi geliyor. Kültür-sanat hâkimleri, her şeyin farkındayız, sistem böyle güzel demek ister gibi ödüllendirmelerle 'zamanın ruhu'nu kolluyorlar sanki. Üç yıl önce **Parazit**'te olduğu gibi. Oysa toplumsal tabanın ihtiyacı olan şey, kolektif birlikleliğe üretime giden yolu açmak ve bu adaletsiz dünyada sınıfsal mücadeleye gerçekçi adımlarla devam etmek olmalı. Film, meselenin bu tarafına girmekten kaçınıyor.

Tabii bu girişten filmin öyküsünü başla-

rıyla anlatmadığı sonucu çıkmasın. Östlund, çatışmalarını takip etmenin hayli eğlenceli olduğu bir öykü çatısı kurmuş ve filmi üç bölüme ayırmış: İlk bölüm 'Carl ve Yaya'da güzellikleri sebebiyle zenginleşen manken bir çifti tanıyoruz. Çiftin ilişkisi oldukça yüzeysel ve aşktan çok çıkara dayalı. Yaya çok başarılı bir model, sevgilisi Carl'dan daha çok kazanıyor. Carl ise geleneksel değerler için geldiği fakat zenginler sınıfına uymak için özünde bilmediği ideal ve kavramlara tutunuyor. Başta restoran sahnesinde vurgulanan toplumsal cinsiyet eşitliği meselesinde olduğu gibi. Bu sahne baştan sona çiftin ilişki dinamiğini aktarmayı başarıyor. Yaya bu arada madan fotoğraf çekip takipçileriyle paylaşan bir 'influencer'. Bu özelliği sayesinde ultra lüks bir gemiden tatil kazanıyorlar ve ikinci bölüm 'Yat' başlıyor. Gemide az sayıda milyarder var. Öyküde yer alacak olanları kısa özelliklerle tanıyoruz. Gübre ticaretiyle voliyi vermiş Rus, bunlar arasında öne çıkan. Gemideki hiyerarşik düzen, elbette para üzerine kurulu. *Zenginler ne isterse yapılacak* düsturuyla hareket ediyor. Hizmette sınır yok. Tabii bu mizah için malzeme demek. Rus milyarderin eşi, sınıf eşitsizliğine ilişkin kısa bir aydınlanma yaşayınca tüm mürettebatın kendileri gibi geminin keyfini çıkarmasını, herkesin mayolarını giyip yüzmesini emrediyor. Bu komedi malzemesi tek tarafı olarak başıyla işliyor aslında fakat zenginleri hiçbir şeyin farkında olmayan ahmaklar olarak konumlandırması vurucu etkiyi yapmasını engelliyor. Tıpkı silah ticaretiyle ultra zengin

olmuş yaşlı İngiliz çiftte olduğu gibi. Milyonlarca insan onların üretilmiş silahlar yüzünden ölmemiş gibi, müthiş bir duyarsızlık içindeler. Oysa böylesine zenginleşen gürürlar, kan emiciler; her şeyin farkındalar ve dahasını almak için gerekirse herkese bedel ödemeye çoktan hazırlar. Mizahın bir yöne dikkat çekirken asıl meseleyi kaçırma olasılığı da var bu yüzden.

DÜZEN TERSİNE DÖNERSE

Kendini Marksist olarak tanıtan geminin kaptanı, sanki bu zenginleri hoş tutma rezillğine sadece alkolle katlanabilmiş gibi 'kaptanın daveti' denen uygulamaya istemeye istemeye katılıyor. Bu sırada çıkan fırtına gemiyi salladıkça, dünyadaki insanların büyük çoğunluğunun yiyemeyeceği özel yemekleri midesine indirmiş zenginler birer birer kusmaya başlıyor. Bu kusma sahnesi, **Hüzün Üçgeni**'nin göstermekten çekinmediği kaba mizahın bir yansıması. Yeme-kusma ilişkisinin getirdiği diyalektik çatışma fırsatı, zenginlere dair haklı öfkemizi yansıtmak için kullanılmış sanki. Gemide yaşanan panik havası sabah bir korsan saldırısıyla taçlanıyor. Sonra bir grup insanın batan gemiden kurtulup bir adaya düştüğü üçüncü bölüme geçiyor. Hikâye bu noktadan itibaren sınıf çatışmasına dair sözlerini sıralamaya başlıyor. Gemide tuvalet temizliğinden sorumlu olan Abigail'in balık tutma, ateş yakma, yemek pişirme yetmezleri onu bir anda kazazedelerinin yeticisi konumuna getiriyor. Bu yolla modern toplumsal yapılanmanın mantık dışılığına vurgu yapıyor deniyor Östlund. Zenginler, basit hayatta kalma becerilerinden yoksunlar. Kurdukları sömürü düzeninde, her istedikleri para yoluyla karşılayıyor. Uygarlığın getirdiği kazanımlardan yoksunluk onları doğrudan en alt konuma indiriyor. Burada dikkat çekici olan, Abigail'in tutumunun üst sınıfların tahakkümüne benzemesinde. Adada küçük bir diktatörlük inşa eden karakterimiz yoluyla iktidarı meselesini kurcalamış oluyor film. Bu sahnelerin komik olmadığı söylenemez. Hatta sınıf çatışmasına dair zekice bir ters yüz etme öyküsü kurulduğunu söyleyebiliriz. Ama söylem açısından adaletsiz toplumsal düzenin sorunlarını çözme niyeti yok. Bu elbette başka bir dramatik yapı kurulmasını gerektirirdi, ortaya da başka bir film çıkardık fakat bu hâliyle **Hüzün Üçgeni**'nin var olanı yeni biçimde anlatmaktan başka özel bir katkısı yok. Bu sebeple son yıllarda yükselen liberal muhalefetin sisteme dair göstermelik eleştirileri arasında yerini alıyor. Dönem değışti, artık eski devrimler yok ama gözler ister istemez 60'ların isyankâr ruhu, gözüpek, gerçek devrimci filmlerini arıyor.

SİNE-KUTLAMA

"SİNEMA GEZGİNİ" BU HAFTA 3 YAŞINI DOLDURUYOR

İşte bu yılın benim açımdan en heyecanlı, mutlu haftasına girdik. Çünkü sinema coşkusuyla dopdolu geçen üç yıl, bu hafta doluyor. Tabii her zaman olduğu gibi geriye dönüp bakınca *onca zaman nasıl geçti* diye insan. Dile kolay, 156 hafta. Bu da her biri üzerinde ayrıntıyla uğraşmış 156 ayrı sayfa demek. Anekdotlar, bilgiler, gündeme ilişkin haberler ve daha niceleri... Gazeteciliğin bağımsızlık anlamında ciddi yara aldığı, dijital yayıncılığın basılı yayınları geriletmediği bir dönemde böylesine birikimli ve zengin bir sayfanın İzmir'den ses vermesi de benim için ayrıca gurur verici. Bu noktada gazetecilik ilkelerinden ödün vermeden, basılı bir yayın organı olarak etkinliğini sürdüren *İz Gazete*'yi de kutlamak (ve desteklemek) gerek.

Sayfanın sıkı takipçilerinin bildiği gibi Sinema Gezgini serüveni 23 Eylül 2019'da başladı. Hayatımızı fena etkileyen, belki her şeyin anlamını değiştiren o tuhaf salgın döneminde ve gazetenin yayımlanmadığı bazı tatil günleri haricinde aralıksız sürdü. (Dolayısıyla gerçek zaman olarak üç yılı biraz geçiyor.) Sayfa içeriğini, her haftanın değişen gündemine göre aktarmaya çalıştım. Sinemasever dostlar bileceklerdir, bağımsız sinemayı desteklemek

için sayfada genelde ticari sinema dışındaki filmlerin eleştirilerine yer vermeye gayret ediyordum. Bu anlamda İzmir'de etkinlik gösteren son bağımsız ruhlı sinema olan Karaca Sineması'nın programını üç yıldır özenle takip ediyordum. Seyircilere film hizmetinin sunulduğu bir sinema salonu olmanın ötesinde Karaca'nın kent kültürüne çok değerli katkılarını var. Ayrıca Karaca Sineması işletmecisi **Serdar Arslan**'a Sinema Gezgini'ni ilk günden bu yana desteklediği için de bir kez daha gönülden teşekkür ederim.

Sinema Gezgini'nde bugüne kadar 171 farklı film ve dizinin eleştirisi yer aldı. Her hafta vizyona çıkan filmler kısa yorumlarla tanıtıldı. Sinema tarihinden ve kültüründen gelen türlü anı ve anekdotlara, teknik bilgilere, sinemayla ilgili kitaplara yer verildi. Zaman zaman

sinemacılarla kısa söyleşiler yapıldı. "Bir Film Gördüm" bölümüne konuk olan kültür-yazarın insanları, sinema sevgisine dair anı ve görüş paylaştılar. İzmir'de devam eden festivallerle ilgili ayrıntılı yorumlar, bilgilendirmeler de sayfada yer aldı.

Bu serüven devam ederken çok güzel bir gelişme de hayata geçti. Sayfadaki birikim görsel alanda da karşılık buldu. Sinema Gezgini'nin gazete sayfası olarak başladığı yolculuğunu İz Televizyonu'na aynı adlı programla taşıdı. TV programı olarak şimdiden yirmiden fazla bölüm yayımlandı. Ayrıca sinemamızın en önemli yönetmenlerinden **Erden Kural**'la 6. bölümde özel bir söyleşi gerçekleştirildi. Bu program Erden Kural'la yapılan son söyleşiyi içeriyor. Ne yazık ki önceki ay değerli yönetmenimizi kaybettik. Sinema Gezgini bundan sonra da sinemacılarla söyleşilere ağırlık vererek her hafta bir saatlik dolu dolu içeriğiyle sinemaseverler için nazıca bir rehber olmayı hedefliyor.

Söyle bir geriye dönüp üç yıllık gazete serüvenine baktığımda Sinema Gezgini, her şeyden çok sinema aşkının kendini bulduğu özel bir sayfa oldu benim için. Filmlere dair o tarifi zor büyüyen sinemasever dostlarla,

okurlarla paylaşılabildiysem ne mutlu. Sayfayı istikrarla sürdürdüğüm için de ayrıca gururluyum. Dilerim bu değerli sayfa, bundan sonraki dönemde de dördüncü, beşinci, altıncı yaşlara giderken aynı özen ve zenginlikle karşınızdaki olmayı sürdürecektir. Sinemayla ilgili başka hayalleri de yanına alarak kim bilir belki yakında yepyeni haberler de verme şansımız olur. Başta sayfa tasarımlarına büyük emek veren ve her hafta son anlara kalan dizgi çalışmalarda hoşgörülle bakan **Selda Meşe** ve **Ömer Dinç** olmak üzere sayfanın bugüne gelmesine payı olan İz Gazete çalışanlarına ve her konuda destek vermeyi sürdüren Yazı İşleri Müdürümüz **Yağız Barut**'a teşekkür ederim. Bundan sonraki yaşlarda da sinemayla, hep birlikte olmak dileğiyle.

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

MÜSTAKBEL DAMAT

(Y: İlker Ayryk)

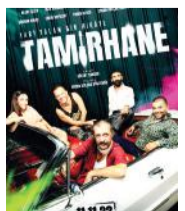
Sevdiği kızla evlenmek isteyen Hasan, ailesiyle tanışmaya Kıbrıs'a gider fakat kızın babasından çok korkmaktadır. İlker Ayryk neden yönetmen koltuğuna oturdu bilinmez ama film **Robert de Niro**'lu **Zor Baba**'yı andırıyor ve ortaya çıkan iş pek de sağlam değil. Tabii bu dönemde hâlâ evlilik şakalarının iş yapıyor olması düşündürücü. **Erdal Özyağcılar** gibi değerli oyuncular da bu rollerle hancanyor bana kalırsa. (103 dk.)

TAMİRHANE

(Y: Erkan Kolçak Köstendil)

Yetiştirme yurdunda büyüyen iki arkadaş, manevi babalarının ölümünden miras kalan boya ve kaporta dükkânını işletmeye başlar fakat tuhaf olaylar yakalarını bırakmaz. Bir cesetle ne yapacağını bilmeyen tipler klişesini kullansa da ilginç yanları olan bir senaryo. Başta **Nejat İşler** olmak üzere kadro oldukça iyi. Prodüksiyon kalitesi de kendini hissettiriyor. Yine de çok özel bir film beklememek lazım. (113 dk.)

BLACK PANTHER: YAŞASIN WAKANDA

(Black Panther Wakanda Forever, Y: Ryan Coogler)

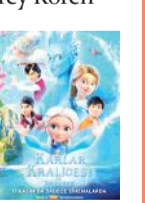
Wakanda Krallığı, uluslarını kurtarmak için süper kahramanları Black Panther'i görevine çağırır. Boyutlar arası geçiş, üç saate yakın süre, gösterişli ama sonuçta yapay efektler, siyah hareketine yapılan göndermeler filan derken Marvel evreni denen abuklukta özel bir yapım sayılıyor ama benzerlerinden pek de farklı değil. Politik doğrucu tavırlara yüzeysel bir karşılık olmaktan başka da etkisi yok. (162 dk.)

KARLAR KRALİÇESİ VE PRENSES

(The Snow Queen & the Princess, Y: Andrey Korenkov, Aleksey Tsitsilin)

Karlar Kraliçesi ara tatili fırsat bilip devam filmiyle gösterime giriyor. Film herkesin dondurulmasına neden olan bir olayı çözmeye çalışan Gerda ve Kai'nin macerasını anlatıyor. *Yepyeni bir macera* olarak sunulsa da her şey çok bildik, yaratıcılıktan, özgünlükten uzak. Çocuklar için yine de eğlenceli anlar vadedyebilir ama onların imgelemine değer katacak bir yapıym değil maalesef. Animasyon kalitesi de vasat düzeyde. (99 dk.)

KLONDIKE

(Y: Maryna Er Gorbach)

Ukrayna-Rusya arasında tansiyonun yükseldiği Donbas bölgesinde 2014'te yaşanan savaştan uyarılan hikâyesiyle yılın en güzel filmlerinden biri **Klondike** nihayet genel gösterime giriyor. Sınırdan yaşayan ve çatışmalara rağmen evini terk etmeyen hamile Irka ve ailesinin mücadelesini anlatan film, etkili savaş karşıtı mesajını içerikle uyumlu görüntü çalışmasıyla başarıyla aktarıyor. Mutlaka Karaca Sinemasında izleyin. (100 dk.)

